Soome-keel. Ta on Ungria keelega sugulane ning üks tütreke suuresi Altai keelest; ta häälega tähtede kogu on suurem, kui Saksakeele häälega tähtede kogu, ja kõlab palju mahedamini, kui Wenekeel, ka oma rikka muutmise käänudega käib ta mõlemist üle, sest ta peasõna muutmises leiame 15 muudet, mis läbi kõik koha ja aea-olekud osawaste ja peeneste wõib wällja ütelda; aeasõna muutes leiame 5 põhjus-olekut ehk infinitivi ja üle selle üks suur kogu iseäralikuid aea- ja wiisi muuteid, millede läbi kõik iseäralikud aeasõna muuted peeneste ja täist targu anda wõib, mis teistes keeltes mitte ei ole. Ülemad keele-murded on: lõuna-keelemurre, Helsingi ja Abo linna ümberkaudu (kennest ka Soomlaste kirjakeel on sünnitud) ning Kareelia, keelemurre, ja siis wiimaks Taawasteuse keelemurre, Lääne Soomemaal. Soomlaste kirjanduse wara on nii kaugelt kui seda luuletuseks nimetada wõib, rahwalik, siiski wiimaste 30 aasta sees on ta ka suure kooli õpekeeleks tõusnud.

Nende suure kogu rahhwa laulude seest on ka mõni paganate sarnane komme leida, ning iseäranes nõidusest. Ka on sell lauluriikа rahhwal oma hea kogu kosja ja muid laule. Kõige tähtsam ja suurem laulu kogu on auusast ja kuulsast Dr. Lönnrotist kogutud, kokkusäätud ja silitud,

ning kannab nime „Kalewala.“ Ka on neil palju wana rahhwa sõnu ja mõistatusi ning rahhwa lauludes palju nallja ja imelikuid sõna sõerdusi; riim ehk kõne kõlks puudub lauludel, aga alliteration ehk tähtede heli, täidab selle puuduse täitsa ära. Laulud on änamiste kõik Trohhäuse mõedul luuletud mis nõnda kaiwab: (Siehe „Eesti kirjameeste seltsi“ Jahrbuch 1878 pag. 85) (— ⏑ — ⏑ | — ⏑ — ⏑). Kõige loomulikum on 4 jalgne trohhäus, mis nõnda käib:

1) Kaua kauni kalda katnud
Laiad lume lademed;
Kaua lahkeid laineid matnud
Seiswad jääde sademed.
Sagest sulatasid matte
Astsid haugge ajasse.

2) Aga kahekordse katte
Said sa tubli turjale;
Talw su priiust pigistanud
Oh kuis see sull wastu werd.
Asjata sa higistanud?
Asjata sa otsid merd?

Nende „issa meie“ hakkab nõnda: „isä meidän“ (parem: meidän isämme) joka olet taiwaissa, pyhitetty olkoon sinun nimesi j. n. edasi. Soomemaa kuulsamad laulikud on: Oksanen, Kiljander,